

PHÁT BIỂU CẢM NGHĨ VỀ BÀI CA DAO NGƯỜI TA ĐI CÂY LẤY CÔNG - VĂN MẪU 7

Đề bài: Phát biểu cảm nghĩ về bài ca dao:

*Người ta đi cấy lấy công,
Tôi nay đi cấy còn trông nhiều bề.
Trông trời, trông đất, trông mây,
Trông mưa, trông gió, trông ngày, trông đêm.
Trông cho chân cứng đá mềm,
Trời yên, biển lặng mới yên tâm lòng.*

Bài mẫu hay nhất

Trong kho tàng ca dao, tục ngữ dân gian Việt Nam có rất nhiều bài hay thể hiện tình cảm của người nông dân một nắng hai sương trên đồng. Thể hiện những tâm tư, tình cảm của người nông chân thật thà, chất phác. Mỗi bài ca dao đều gọi lên trong lòng người đọc những cảm xúc khác nhau.

Bài ca dao “Đi cấy” thể hiện tâm tư tình cảm của người nông dân trong cảnh nông vụ, phải lo toan nhiều chuyện, khi thời tiết không ủng hộ.

*Người ta đi cấy lấy công
Tôi nay đi cấy còn trông nhiều bề
Trông trời trông đất trông mây
Trông mưa trông nắng trông ngày trông đêm
Trông cho chân cứng đá mềm
Trời yên biển lặng mới yên tâm lòng*

Thông qua bài ca dao này nói lên nguyện vọng của người nông dân mong cho mưa thuận gió hòa để công việc nhà nông được thuận lợi, vụ mùa bội thu, người nông dân đỡ nhọc nhằn vất vả.
Trong câu đầu tiên của bài ca dao đã thể hiện sự lo lắng của người nông dân khi mùa cấy lúa đang tới gần.

*Người ta đi cấy lấy công
Tôi nay đi cấy còn trông nhiều bề*

Người ta chỉ những người đi làm thuê, cấy lúa cho xong nhiệm vụ rồi lấy tiền công về không phải lo lắng gì nhiều việc cấy lúa sau khi được cấy xuống ruộng có bị khô hạn, hay ngập úng nước hay không. Người nông dân trong bài ca dao là một người đi “cấy” cho

chính mảnh ruộng của mình. Họ lo lắng trăm bề, sợ cây lúa sau khi trồng xuống không thể phát triển được mà chết đi thì công sức của họ sẽ bị mất trắng.

“Tôi” “trông nhiều bề” thể hiện sự lo lắng, lo toan nhiều mặt trong cuộc sống khác, thể hiện sự chu đáo, có con mắt nhìn xa trông rộng của một người hay lo toan việc nhà.

*Trông trời, trông đất, trông mây
Trông mưa, trông nắng, trông ngày, trông đêm*

Điệp từ “Trông” được nhắc đi nhắc lại nhiều lần thể hiện sự lo lắng, mong mỗi trông chờ, mưa nắng, thời tiết có thể là cho cây lúa của người nông dân bị chết bất cứ lúc nào, thể hiện sự vất vả của nghề nông khi phải phụ thuộc số phận của mình vào thời tiết, thiên tai có thể giáng xuống bất kỳ lúc nào cướp đi công sức, sự hy vọng của người nông dân.

Khiến cho người nông dân không thể không lo lắng. Sự lo lắng cho cái ăn cái mặc của cả gia đình chỉ trông vào sự tồn tại của cây lúa nếu chẳng may cây lúa có mệnh hệ gì thì cả nhà sẽ chết đói, biết lấy gì để sống.

*Trông cho chân cứng đá mềm
Trời yên biển lặng mới yên tâm lòng*

Sự lo lắng của người nông dân chỉ có thể dừng lại khi người nông dân có thêm sức mạnh, thời tiết mưa thuận gió hòa, trời yên biển lặng. Trong hai câu ca dao này thể hiện mong muốn của người nông dân là có thời tiết an lành, phù hộ cho công việc đồng áng của người dân. Người dân khỏe mạnh để có thể chống lại sự khắc nghiệt của thiên nhiên, thời tiết. Đó là mong ước rất chính đáng, của những con người làm nghề nông.

Thông qua bài ca dao này ta thấy sự cực nhọc của người nông dân khi làm ra hạt gạo, bưng bát cơm thơm dẻo người nông dân đã đổ rất nhiều công sức tâm huyết của mình vào đó. Chính vì vậy, chúng ta phải biết tôn trọng thành quả của người nông dân không nên lãng phí lúa gạo.

Bài mẫu 1

Câu từ rất đơn giản, giản dị, mộc mạc, mang sự thật hiển nhiên gắn gũi với công việc thực tế phải làm hàng ngày, những điều tự nhiên ấy lại chính là những cái lại tạo nên sự rung động sâu sắc trong lòng người đọc. Nỗi băn khoăn lo lắng trong công việc của người nông dân quá lớn, như đúc lại thành khối nặng nề đè lên đôi vai gầy của họ, khiến chúng ta không khỏi xót xa, thương cảm.

Nội dung bài ca dao thật đơn giản: người phụ nữ nông dân đi cấy lúa, chân ngập dưới bùn sâu mà lòng ngổn ngang trăm mối lo toan, luôn thầm cầu mong mưa thuận gió hòa để có được mùa lúa bội thu.

Theo kinh nghiệm của ông cha ta từ xưa truyền lại “Công cấy là công bỏ, công làm cỏ là công ăn”

Trong nghề nông, thường thì công việc cày bừa nặng nhọc dành cho đàn ông, còn việc nhổ mạ, cấy hái dành cho phụ nữ. Cho nên căn cứ vào giọng điệu, ta có thể đoán rằng nhân vật trữ tình đang bày tỏ nỗi niềm trong bài ca dao trên là một phụ nữ hay lam hay làm và rất có ý thức về công việc của mình. Trước hết là sự phân biệt rõ ràng giữa việc đi cấy của mình với những người thợ cấy khác:

*Người ta đi cấy lấy công
Tôi nay đi cấy còn trông nhiều bề.*

Đi cấy lấy công tức là đi cấy thuê. Cấy ít tiền ít, cấy nhiều tiền nhiều. Xong việc là phải tay, chẳng ràng buộc trách nhiệm gì với chủ ruộng. Có vất vả cũng chỉ là vất vả tâm thân: Bán mặt cho đất, bán lưng cho gời, Đồi bát mồ hôi lấy bát cơm....

Còn mình thì đi cấy trên ruộng nhà. Đó là cơ sở để phân biệt giữa người làm thuê với người làm chủ. Vì thế mà sự trông mong, lo lắng nhiều bề cũng xuất phát từ đây. Tôi khác với người ta ở cách tính toán trăm trở, năm liệu bảy lo về công việc với một ý thức trách nhiệm cao và một vốn hiểu biết khá phong phú, toàn diện.

Người ta” và “tôi” hoàn toàn khác nhau về hoàn cảnh, chỉ giống nhau về công việc. Khi người ta không phải lo lắng gì khi cấy xong thì “tôi” lại phải “còn trông nhiều bề”. Việc cấy lúa đâu phải là việc một sớm một chiều, cấy xong rồi để đó. Mà ngược lại cấy xong còn phải dẫn đo suy nghĩ xem thời tiết, thiên nhiên như thế nào, có thuận theo lòng người hay không. Từ “bề” được người xưa dùng rất đúng, rất hợp với hoàn cảnh. Đó chính là trăm nỗi lo, trăm nỗi buồn phiền của người nông dân sau khi cấy lúa xong.

Hai câu này gợi lên hình ảnh một người phụ nữ biết nghĩ chu đáo, biết phán xét, suy nghĩ cho nhưng điều có thể xảy ra sau khi cấy xong. Đó chính là tầm nhìn của người nông dân, tầm nhìn sâu sẽ gắn với nỗi lo dài và triền miên.

Những câu ca dao sau đã khái quát đến nỗi lo, sự “trông” của người nông dân:

*Trông trời, trông đất, trông mây
Trông mưa, trông nắng, trông ngày, trông đêm*

Có thể thấy rằng ấn tượng khi đọc hai câu này lên chính là điệp từ “trông” được lặp đi lặp lại 7 lần chỉ trong hai câu thơ. Điệp từ này có tác dụng khẳng định và nhấn mạnh, đồng thời liệt kê những nỗi lo mà người nông dân đang phải bòn chòn, suy nghĩ. Sau mỗi từ “trông” sẽ gắn với một nỗi lo. Là lo trời, lo đất, lo mây, lo mưa, lo nắng, lo ngày, lo đêm. Những nỗi lo này cứ chồng chất, triền miên, kéo đến với nhau cùng một lúc. Chỉ mong sao cho thời tiết, cho đất trời có thể chiều theo lòng người, để cho vụ mùa có thể tươi tốt

hơn. Có thể nói niềm mong ước bình dị này của người nông dân thật chân thật và đáng trân trọng.

Và nỗi lo của người nông dân như chững lại ở hai câu cuối:

*Trông cho chân cứng đá mềm
Trời yên biển lặng mới yên tâm lòng*

“Chân cứng đá mềm” là một thành ngữ chỉ sức mạnh, ý chí của con người. Dù cho khó khăn, vất vả, cực nhọc thì cũng sẽ cố gắng vượt qua. Dù phải đánh đổi, phải cực nhọc cũng sẽ quyết tâm trải qua. Đây là một ý chí thực sự đáng quý, đáng trân trọng biết bao.

Có thể thấy rằng quá trình làm ra hạt gạo không bao giờ là điều dễ dàng, đó là cả một quá trình gian nan, không chỉ phụ thuộc vào người làm mà còn phải phụ thuộc vào thiên nhiên thời tiết. Qua đây chúng ta càng thêm trân trọng tấm lòng và sự cần mẫn, chăm chỉ của người nông dân. Trân quý hơn những hạt gạo mà họ đã làm ra.

Chúng ta quyết đem sức lực và tâm trí để xây dựng, gìn giữ đất nước, quyết tâm làm cho cuộc sống ngày càng no ấm, đầy đủ hơn. Nhưng chúng ta cũng sẽ không bao giờ để cuộc sống thiếu lời ca, tiếng hát, cũng như không thể thiếu không khí và nắng trời. Áo com, nụ cười, tiếng hát chẳng những là mục tiêu sống của mỗi con người mà còn là lẽ sống của chúng ta.

Bài mẫu 2

Ca dao – dân ca là tiếng nói tâm tình của người lao động. Bên cạnh những bài thể hiện đời sống tình cảm phong phú còn có những bài trực tiếp bộc lộ cảm nghĩ của người nông dân trước công việc của họ, tiêu biểu là bài sau đây:

*Người ta đi cấy lấy công
Tôi nay đi cấy còn trông nhiều bề.
Trông trời, trông đất, trông mây,
Trông mưa, trông nắng, trông ngày, trông đêm,
Trông cho chân cứng đá mềm,
Trời êm, biển lặng mới yên tâm lòng.*

Người nông dân nghĩ sao nói vậy, thật giản dị, mộc mạc, tự nhiên. Nhưng chính điều đó lại tạo nên sự cảm động chân thành, sâu sắc trong lòng người đọc. Nỗi băn khoăn lo lắng của người nông dân quá lớn, như đúc lại thành khối nặng nề đè lên đôi vai gầy của họ, khiến chúng ta không khỏi xót xa, thương cảm.

Ý thơ thật đơn giản: người phụ nữ nông dân đi cấy lúa, chân ngập dưới bùn sâu mà lòng ngổn ngang trăm mối lo toan, trông mong nhiều bề, mong sao mưa thuận gió hòa, mọi sự bình an.

Tục ngữ cổ câu: Công cấy là công bỏ, công làm cỏ là công ăn. Kể từ khi cấy mạ xuống ruộng cho đến khi mang lúa về nhà, người nông dân phải làm bao nhiêu công việc vất vả, cực nhọc, phải tính toán, trần trở mọi lẽ. Nhiều khi lúa đã chín vàng đồng, chỉ một trận lũ lụt tràn qua là tay trắng lại hoàn tay trắng.

Trong nghề nông, thường thì công việc cày bừa nặng nhọc dành cho đàn ông, còn việc nhổ mạ, cấy hái dành cho phụ nữ. Cho nên căn cứ vào giọng điệu, có thể cho rằng nhân vật trữ tình đang bày tỏ nỗi niềm trong bài ca dao trên là một phụ nữ hay làm và rất có ý thức về công việc của mình. Trước hết là sự phân biệt rõ ràng giữa mình với những người thợ cấy khác.

*Người ta đi cấy lấy công
Tôi nay đi cấy còn trông nhiều bề.*

Đi cấy lấy công là đi cấy thuê cho người khác để lấy tiền công. Cấy ít tiền ít, cấy nhiều tiền nhiều. Xong việc là chẳng ràng buộc trách nhiệm gì với chủ ruộng, có vất vả cũng chỉ là vất vả tấm thân: Bán mặt cho đất, bán lưng cho trời, Đãi bát mồ hôi lấy bát cơm... (Tục ngữ). Còn mình thì đi cấy trên ruộng của nhà mình. Đó là cơ sở để phân biệt giữa người làm thuê với người làm chủ. Và sự trông mong, lo lắng nhiều bề cũng xuất phát từ đây. Người thợ cấy tự hào phân biệt “tôi” khác với “người ta” ở cách tính toán trần trở, năm liệu bảy lo về công việc mình làm với một ý thức trách nhiệm cao và một vốn hiểu biết khá phong phú, toàn diện.

Hai từ trông và bề ở câu thứ hai thật hàm súc, đa nghĩa và được sử dụng đúng nơi đúng lúc. Trông ở đây vừa có nghĩa quan sát, nhìn ngó, nhận xét, phân tích, vừa có nghĩa là lo lắng, mong đợi, hy vọng. Bề ở đây cũng vậy, vừa chỉ cái hữu hình tồn tại trong không gian có thể nhìn bằng mắt (trời, đất, mây), vừa chỉ cái vô hình có thể trông, nhìn hoặc chiêm nghiệm bằng tâm tưởng (nỗi lo thiên tai niềm vui được mùa..)

Có lẽ không có bài ca dao nào mà từ trông được lặp lại nhiều lần và đọc đáo như ở bài này. Toàn bài chỉ có 6 câu mà từ trông được dùng đến 9 lần, mỗi lần mỗi nghĩa cụ thể khác nhau. Do đó, tuy lặp lại nhiều lần nhưng nghe vẫn thấy mới mẻ, sống động, không nhàm chán.

Ở câu đầu: Tôi nay đi cấy còn trông nhiều bề từ trông mang ý nghĩa khái quát gắn liền với từ nhiều bề, gợi lên hình ảnh người nông dân có cách suy nghĩ, nhìn nhận về công việc rất thấu đáo. Đây chính là chủ đề của bài thơ.

Hình ảnh ấy lại được tiếp tục khắc họa rõ nét ở những câu sau. Đặc biệt là ở hai câu giữa bài với 7 từ trông gắn liền với 7 đối tượng cụ thể khác nhau (trời, đất, mây, mưa, nắng, ngày đêm) trong bối cảnh rộng lớn là không gian và thời gian:

*Trông trời, trông đất, trông mây
Trông mưa, trông nắng, trông ngày, trông đêm,*

Các từ trông trên đây đều có thể hiểu theo hai hoặc ba lớp nghĩa và mỗi từ có một sắc thái biểu cảm khác nhau.

Nếu như ở câu: Trông trời, trông đất, trông mây, từ trông có nghĩa là nhìn, quan sát và theo dõi liên tục những thay đổi của thời tiết với thái độ băn khoăn, lo lắng, thì ở câu dưới: Trông mưa, trông nắng, trông ngày, trông đêm, trông còn có nghĩa là mong mỏi. Mong sao mưa thuận gió hòa cho cây lúa tốt tươi, để người voi bớt nhọc nhằn và chừa chan hy vọng. Đến hai câu cuối thì từ trông hoàn toàn biểu hiện niềm hy vọng, cầu mong tha thiết:

*Trông cho chân cứng đá mềm,
Trời êm, bể lặng mới yên tâm lòng.*

Chân cứng đá mềm là thành ngữ chỉ ý chí và sức khỏe con người cùng sự an toàn của người lao động, nhất là những người phải xông pha trong công việc gian nan vất vả và thường ngày để có niềm vui, niềm tin vào cuộc sống.

Trời êm, bể lặng cũng là một thành ngữ biểu hiện sự thuận hòa của thiên nhiên (thời tiết, khí hậu); cao hơn nữa là sự yên bình trong cuộc sống (xã hội trật tự, an ninh, không có chiến tranh, trộm cướp)...

Càng hiểu rõ nội dung ý nghĩa của từ trông trong bài ca dao này, ta càng khâm phục và đồng cảm với nỗi lo toan vất vả của người thợ cấy nói riêng và của người nông dân nói chung. Từ đó, càng thêm thương thêm quý những giọt mồ hôi ngày ngày họ đổ xuống đồng để làm ra hạt lúa nuôi đời:

*Ai ơi bưng bát cơm đầy,
Đẻo thơm một hạt đắng cay muôn phần,*

Trong những bài ca dao trực tiếp bộc lộ cảm nghĩ của người làm ruộng trước công việc của họ, khó tìm thấy một bài vừa giản dị, tự nhiên, vừa hàm súc như bài này.